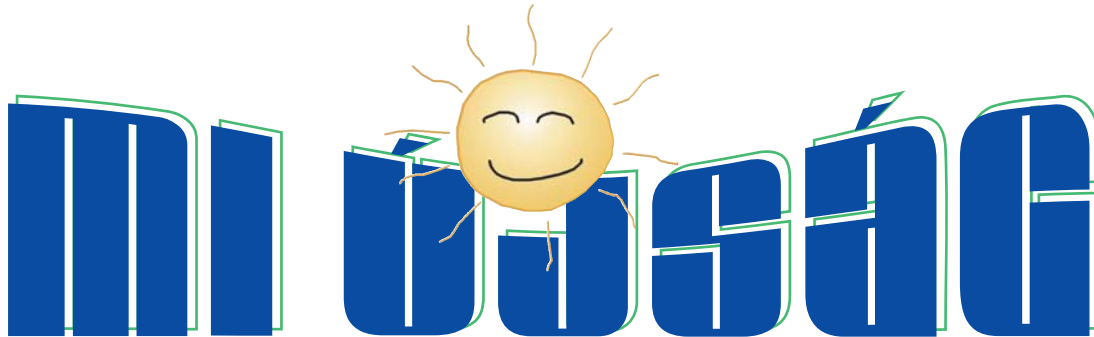

NEUMANN JÁNOS SZÁMTÓGÉP-TUDOMÁNYI TÁRSASÁG HÍRLEVELE 2013. július – augusztus

Összefoglaló az elnökség 2013. június 12-i üléséről

(Az elnökségi ülésről összefoglalónk június 27-én készült, így az azon tárgyalt események egy részéről ennek megfelelően már jelen, illetve múlt időben számolunk be.)

◆ Az Informatika Történeti Kiállítás első félévének értékelése

Alföldi István előbb a tartalmi, majd a működtetéssel és pénzügyekkel kapcsolatos kérdések alapján számolt be az elnökségnek az Informatika Történeti Kiállítás első félévéről.

A kiállítás lényegében elkészült, a fejlesztés azonban a továbbiakban sem áll le. Mégis, a 2013. június 25-i ünnepélyes megnyitó egyfajta nyugópontnak tekinthető. Most már elmondható, hogy az NJSZT által létrehozott kiállítás elkészült, várja látogatóit az ország és a világ minden tájáról.

Elkészült és folyamatosan bővül a www.ajovomultja.hu című magyar-angol nyelvű honlap és a *Muszka Dániel, Bohus Mihály és Csorba Béla* nevével fémjelzett tárlatvezető film is.

A 2012. decemberi megnyitás óta a kiállítást mintegy kétezer ember látta, a vendégkönyv pozitív véleményeket tartalmaz.

◆ Marina von Neumann Whitman magyarországi látogatása

2013. június 24–27. között az NJSZT meghívására férjével Magyarországra látogatott Neumann János lánya, Marina von Neumann Whitman, akit Friedler Ferenc elnökkel és Alföldi István ügyvezető igazgatóval együtt Áder János köztársasági elnök fogadott a Sándor Palotában.

Marina díszvendégként június 25-én előadást tartott az informatika-történeti kiállítás megnyitóján. Ugyanitt dedikálta „A Marslakó lánya” c. könyvét. (Tudósításunk a 2., 3., 16. o.)

Június 26-án Marina díszelőadóként vett részt a nemzetközi DSN-

konferencián, majd délután páros interjút készített vele és Lovász Lászlóval a Népszabadság

◆ CEPIS e-benchmark projekt

A CEPIS által kezdeményezett e-Skills Competences Benchmark projekt lényege, hogy felmérjék az egyes európai országok munkavállalóinak e-készségeit. Az eszköz erre egy kb. 15–20 percet igénybe vevő online teszt, amelyet országonként legalább 200 fős mintával kell kitölteni – számolt be Dobay Péter, aki egyben vállalta a nemzeti koordinátori teendőket ellátását is, miután az elnökség határozottan amellett foglalt állást, hogy az NJSZT a felmérésben partnerként vegyen részt. Ennek várható haszna, hogy képet kapunk az aktuális helyzetről, amelyhez hozzátartozik, hogy a nemzeti koordinátorok révén lehetőség nyílik az európai adatbázisból az eredmények különféle típusú lekérdezésére is.

◆ Egyebek

– Az elnökség megvitatta és elfogadta az elnök és az ügyvezető igazgató által beterjesztett második féléves munkatervet.

– Jóváhagyta az elnökség a Humán Mechanikai szakmai közösség létrehozására irányuló kérelmet. Az alakuló közgyűlés előkészítése folyamatban van.

– Látássérültek hangzó szöveget leíró szolgáltatásának megszervezését határozta el az NJSZT és az Óbudai Egyetem Neumann János Informatikai Karának Informatikai Rendszerek Intézetében működő ECDL vizsgaközpont. (Részletek a 10. oldalon.)

– Huszonöt, hazánkban menedékjogot kapott afrikai és ázsiai menekült

vehette át ECDL vagy ECDL Start bizonyítványát 2013. június 7-én. (Részletek a 10. oldalon.)

– 2013. november 28-án lesz a 7. DE! konferencia. A helyszín a hagyományokhoz híven a Gellért Szálló lesz. A konferencia munkacíme: „Szép új világ (?)”, témája az információs társadalom előnyei és hátrányai, a globális világ, benne Európa kihívásai.

◆ Az ülésen hozott határozatok:

8/2013. (06.12.) sz. határozat

Az elnökség egyhangúlag elfogadta a 2013. év második félévének munkatervét.

9/2013. (06.12.) sz. határozat

Az elnökség egyhangúlag megszűntnek nyilvánította a Békés megyei területi szervezetet.

A tartalomról

A jövő múltja – konferencia
2 – 3. o.

A BraiLab története
4 – 5. o.

Győzőről – jelenidőben
6 – 7. o.

„Egy marslakó lánya vagyok”
8 – 9. o.

ECDL, új lehetőségek
10. o.

Tallózó
11 – 12. o.

Épületünk története
13 – 14. o.

Nyár van, nyár
15. o.

Fotógaléria – A konferencia előadói
16. o.

A világviszonylatban is csúcskategóriás kiállítást megnyitó konferencia:

A lyukkártyától az információs társadalomig Szeged, 2013. június 25.

A konferencia díszvendége Marina von Neumann Whitman, fővédnöke Pálinkás József, az MTA elnöke volt

Alföldi István igazgató és Friedler Ferenc elnök a kiállítás szakmai megnyitóján

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság június 25-én, az Informatika Történeti Kiállításnak otthont adó szegedi Szent-Györgyi Albert Agórában rendezte meg A jövő múltja – A lyukkártyától az infor-

A több televíziós csatorna, számos újsáíró és a mintegy 200–250 fős közönség által érdeklődéssel kísért eseményt *Friedler Ferenc*, az NJSZT elnöke nyitotta meg, majd átadta a kiállítás létrehozásában szerzett elévül-

mációs társadalomig konferenciát. A világviszonylatban is csúcskategóriás kiállítást ünnepélyesen megnyitó konferencia díszvendége, a 2012-ben megjelent *A Marslakó lánya* (The Martian's Daughter) könyv szerzője, Neumann János lánya, *Marina von Neumann Whitman*, a fővédnöke pedig *Pálinkás József*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt.

hetetlen érdemekért járó díjakat. A kitüntetettek egyike, *Kovács Győző* sajnos már nincs közöttünk, a díjat özvegye vette át. Megindító volt, ahogy *Friedler Ferenc* hangsúlyozta, hogy a tavalyi év végén elhunyt polihisztor tudós életében, munkásságában mennyire fontos szerepet játszott a család. A következő kitüntetett, *Muszka Dániel*, az első magyar robot, a nemzetközileg is elismert, tavaly Londonban bemutatott *Katica* fejlesztője szintén oroszlánrész vállalt a kiállítás ötletének valóra váltásában, a történeti darabok, köztük nem egy unikális gép összegyűjtésében. *Alföldi István*, az NJSZT ügyvezető igazgatója fáradhatatlan szervező munkájáért, a relikviák széles nyilvánossággal történő megismertetése iránti odaadó tevékenységéért, a Társaság által nyújtott maximális anyagi, logisztikai és szellemi támogatásért részesült a kitüntetésben.

A díjátadást követően a díszvendég, *Marina von Neumann Whitman*, a Michigan Egyetem közgazdász professzora tartott előadást. Életéről, az egyszerre elméleti tudós és nagyon is aktuális kérdésekre gyors gyakorlati megoldásokat kereső Neumann Jánosról és Marslakóknak hívott magyar zsenitársairól, közgazdász-pályájáról, az informatika mindennapjainkban betöltött szerepéről, a játékelmélet kései elismeréséről (csak 1994-ben kaptak közgazdasági Nobel-díjat érte), s arról, milyen utat tettek meg addig, amíg – teljesen különböző korokban – mindketten amerikai elnököknek adtak tanácsokat. Megtudhattuk, hogy Neumann János szkeptikus volt az informatika jövőjét illetően. Magától értetődően, magyar fordításra váró, a helyszínen árusított könyvről is beszélt, amelyet az ebédszünetben dedikált.

Króó Norbert, az MTA elnöki tanácsadója *Genius loci* címet adta előadásának, mottóként pedig „a 20. századot Budapesten csinálták” állítást fogalmazta meg, s fejtette ki, bemutatva a hely szellemét, hatását tudásaink, feltalálóink hosszú sorára. Kitért a zseniképző Fasori Evangélikus Gimnázium-

Muszka Dániel bemutatja a szegedi Katicát Marina von Neumann Whitmannak

ra, ahonnan *Neumann János*, *Wigner Jenő* és *Harsányi János* is elindult, és ahol egy nem kevésbé nagyszerű matematikatanár, *Rácz László* alapozta meg a 20. század majdani formálóinak pályafutását.

Kutor László formabontó előadás keretében az NJSZT informatikatörténeti adattárházát mutatta be. Napjaink két legmeghatározóbb infokommunikációs eszközén, iPhone-on és iPad-en, a mobil mindeneseiket bravúrosan változtatva szemléltette mondanivalóját, majd a legvégén muzeális ritkasággal tért vissza a számítógép história őskorát megelőző közegbe, sebészi precizitással és körültekintéssel ismertette a Babbage-Nagy logaritmustáblázatot. Beszért az NJSZT küldetéséről, a magyar informatikatörténeti adattár létrehozásáról, az adattár gyűjtőköréről (mindenről, ami nem elsősorban tárgy) – szoftverekről, személyekről, a számítástechnikai kultúra eredményeiről, eseményeiről, a számítástechnikai intézmények történetéről, egyesületekről, könyvekről és dokumentumokról, fotókról, filmekről. Egyszerre tiszteltgett a múlt nagyjai és a jövő letéteményesei előtt, miközben a hallgatóság ízelítőt kapott az adattárházak evolúciójából, megtudhatta az 1953 és 1966 között 500 ezer órát üzemelt JOHNIAC, azaz a John v. Neumann Numerical Integrator and Automatic Computer titkait (félt a sötétben, *náthásnak* becézték).

Z. Karvalics László Az érintés hatalma: az informatikatörténet tárgyi, szellemi és társadalmi metszéspontjai címmel holisztikus megközelítésben vázolta fel a számítástudomány múltját, jelenét és jövőjét, a numerikus nyomás szociológiáját, a hardver technikatörténeti beágyazottságát, a programozás és automatizálás önálló kultúrhistoriáját, az algoritmizálható agymunka gépesítését. Érdekes volt rádobbbenni, hogy a *komplex információs tér* már az *információ kora* előtt létre-

jött: 1955 és 1962 között jelent meg az első kereskedelmi OCR, az első digitálisan szkennelt fotó, a számítógépes grafika, az első számítógéppel generált zene és film, az első beágyazott rendszer, a beszéd-szintézis, számítógépes ősjátékok. Ebéd után *Veres Zsolt*, az IBM Magyarország igazgatója az IBM nemzetközi és hazai innovációtörténetét mesélte el: többek között az 1936-os Watson elektromos könyvelőgépektől, az 1949-es és 2011-es *nagy számlálás* (népszámlálás) közös nevezőjéről és a Magyarországon az 1930-as évektől máig jelenlévő mamutvállalat helyi sajátosságairól hallhattunk.

Az előadás szépen szemléltette a kiállítás mottóját: „megőrizni a múlt értékeit, alkalmazkodni a jelenhez, befolyásolni a jövőt.”

Az IBM történet után kerekasztal-beszélgetés következett. A beszélgetést a konferencia házigazdája, *Alföldi Zoltán* vezette. Személye telitalálatnak bizonyult – egész nap könnyedén, de rendkívül profi módon, a kelleténél semmivel sem többet, de nem is kevesebbet beszélve kötötte és fűzte összefüggő füzérré, koherens egészzé a tematikailag szeteágazó előadásokat, majd a közgazdasági kerekasztal-beszélgetés három résztvevője, *Barcza György*, a Századvég vezető elemzője, *Szalay-Berzeviczy Attila*, a Budapesti Értéktőzsde volt elnöke és *Sarkadi-Szabó Kornél*, a Hungária Értékpapír Zrt. stratégiai igazgatója között is szakértőként moderált.

A rendezvény a kiállítás bemutatásával zárult. *Bohus Mihály* értő és szerető tolmácsolásában lelki szemeink előtt megelevenedtek a régi idők, *Neumann János* és a hazai úttörők; nyugállományba helyezett számítási eszközök keltek életre.

Összegzésként elmondható, hogy egy konferencia általában akkor értékelhető pozitívan, ha az előadások fele érdekesnek bizonyul. Nagyon ritka eset,

Bohus Mihály tárlatvezetése a számítógép-matuzsálemekről

Robert Whitman az érintőképernyős tudománytörténeti óriás puzzle előtt

Marina Kutor Lászlónak dedikálja a A Marslakó lánya c. memoárját

A jól végzett munka öröme: Alföldi István és Miltényi Gábor

ha az összesről elmondható ez. A jövő múltja e ritka kivételek közé tartozik, köszönet érte a szervezőknek és az előadóknak!

Kömlödi Ferenc

A konferenciáról többek között az alábbi médiumok tudósítottak:

- ◆ M1,
- ◆ ATV,
- ◆ RTL Klub,
- ◆ Inforádió,
- ◆ Klubrádió,

- ◆ Gazdasági Rádió,
- ◆ Népszabadság,
- ◆ Metropol,
- ◆ Hír24,
- ◆ Kultúrportál, stb.

A felsorolt médiumok linkjei a www.ajovomultja.hu honlapról is elérhetők.

A BraiLab története

Találkozás Arató Andrással és Vaspöri Terézzel

Az Arató-Vaspöri házaspárral Csillebércen találkoztam. Szeretem a KFKI-épület-együtttest: fákkal teli, rendezett park és atomreaktor, szorgos erdei hangyák és minden újra nyitott kutatófizikusok, mérnökök osztoznak a területen, amelyet fegyveres örök védenek. A vendégkártyával mindig gondban vagyok, elhagyom, így az a veszély fenyeget, hogy visszafelé nem engednek ki, örökre ott ragadok. Kacérkodom a gondolattal: a természet közepén, de a tudomány fellegrárában élni, nem is lenne olyan rossz. A

keretei között működött, és többek között a HomeLab számítógép alapjain megalkotott BraiLab számítógép beszélő moduljának fejlesztése is nevükhez köthető.

Az informatikátörténet iránt érdeklődők is elsősorban e művük miatt ismerik őket, de több mint három évtizedet felölelő közös munkájuk még sok más, a vakokat segítő alkotással is fémjelezhető. Vaspöri Teréz már nyugdíjasként, Arató András még aktív állományban, de tovább dolgoznak, fiatal kutatókat gyűjtve maguk köré.

A BraiLab számítógépekben keresve sem találnánk Braille-tüskéket. Ez a gép kijelző nélkül, a hangszóróján keresztül kommunikál a felhasználójával. A BraiLab előtt Arató András már tervezett egy készüléket, egy hexadecimálisan programozható, Intel 8085 köré épített egykártyás számítógép és egy fix szókészletes beszélő rendszer összeépítésével. A konfigurációhoz egy egykezes Braille-bevivő is tartozott.

Ilyen előzmények után valójában nem is egy, hanem három féle BraiLab számítógép készült sorozatban. Az első (1985-ben) esetén a Lukács testvérek által tervezett HomeLab típusú gép egy MEA-8000 szintetizátoros kiegészítő blokkal alkotja a BraiLab alapgépet. Bár nem ez volt Magyarország első beszéd-szintézis rendszere (azt Arató András emlékei szerint a Nyelvtudományi Intézetben fejlesztették egy PDP-11 minigépre), de a BraiLab lett a vakok első elérhető árú, standard iskolaszámítógépe. Bravúros megoldások révén kétszer 4 Kilobájt ROM-hely felhasználása elegendő volt ahhoz, hogy a HomeLabból egy igazi beszélő mikroszámítógép váljék. A hardver fejlesztésben Sulyán János is közreműködött. A gép nagyjából 400 példányban terjedt el, bemutatója a Vakok Szövetségében volt 1985. július 2-án. Aratóék osztálya ekkor még hivatalosan nem alakult meg, a fejlesztésen szabadidejükben dolgoztak.

1987-ben Arató András útmutatásai alapján készült el a BraiLab Plusz nevű gép hardver kártyája. Mind a BraiLab alapgép, mind pedig a BraiLab Plusz Z80 mikroprocesszort és MEA-8000 formáns szintetizátort tartalmaz. Mindkettőn az általuk kifejlesztett magyar nyelvű real-time full text-to-speech programrendszer működik. A BraiLab Plusz CP/M operációs rendszeréhez beszélő szövegszerkesztő, terminálkezelő, adatbáziskezelő készült, így ez a gép már valós munkarehabilitációs elvárásoknak is megfelelt. A BraiLab Plusz mintegy 60–70 példányban készült.

KFKI a magyar informatikátörténetben a TPA (Tárolt Programú Analizátor) számítógépcsalád révén is fontos, de a személyi számítógép történetének ismerői tudják, hogy – egyebek mellett – egy másik jelentős és az esélyegyenlőség szempontjából mérföldkönek tekinthető fejlesztés is itt született, mely vak honfitársaink számára egy új világot nyitott meg.

Arató András és Vaspöri Teréz e több évtizedes projekt kulcsfigurái. 2002-ben a KFKI (jelenleg Wigner Fizikai Kutatóközpont) RMKI SzHK Beszéd- és Rehabilitáció-technológiai Osztály munkatársaiként Társaságunk egyik legrangosabb elismerését, a Kalmár-díjat kapták meg érdemeik elismeréséül. Csatatuk korábban a KFKI Mérés- és Számítástechnikai Intézet

Arató András érdeklődése 1978-ban fordult a braille kijelzés felé. A CÉDRUS rendszer keretében TPA-70 számítógépeket használtak VT-340 terminálokkal. Arató vezetésével ebbe a terminálba építettek be egy olyan kártyát, mely a VT340 felfrissítő memóriájából mindig egy karaktert kijelzett 6 elektromágneses tüskén. A kártya tartalmazott egy fix, szűkített nagybetűs ascii-to-braille konverziót. Az eszköz egyik első tesztelője a vak Vaspöri Teréz lett, aki a KFKI előtt az Országos Tervhivatal számítóközpontjának munkatársa volt. A munkakapcsolatból szerelem lett - de a munkakapcsolat is megmaradt: Vaspöri Teréz lett a fejlesztések során adódó programozói feladatok avatott megvalósítója, s így a fejlesztések társalkotója.

A BraiLab PC rendszer 1990-ben készült el, ez a harmadik BraiLab, de valóban ez egy bármilyen IBM PC-klón bővítménye volt. Ennek hardver része egy IBM PC-re illesztett adapter, mely PCF-8200 típusú CMOS formáns beszéd szintetizátort tartalmaz. Így az eszköz már nemcsak hordozható, de megfelelő PC-vel teljesen hálózathoz nem kötött segédeszközként működött.

A BraiLab család óta eltelt két évtized is számos izgalmas eszköz fejlesztésével telt. Számos prototípust is megtekinthetnek – ezek megismerése a muzeológus számára a legnagyobb élmény! –, egy közös mindenképpen van bennük: a céljuk, hogy az informatika révén teljes élethez segítsék felhasználójukat. Arató András a kezembe ad egy remek kis készüléket, a BraiLab CD-t, mely a szöveget és a felvett hangot szinkronban tároló hibrid hangoskönyvek lejátszásához készült. E mellett olyan hibrid hangoskönyvet is mutat, melyet domborított nyomású ábrákkal tettek még inkább élvezhetővé. Mutat olyan, egészen új fejlesztést is, mely autista gyermekek kommunikációját segíti (TalkPad).

A legújabb hardverközeli szoftverfejlesztések pedig már a széles körben elterjedt okostelefonokat teszik a vakok számára néhány mozdulattal használható számítógéppé, Mobil SegítőTárssá (MOST).

A beszélgetés végén az Arató házaspár átkísér egy másik kutatószobába. Két fiatal ember, *Márkus Norbert* és *Malik Szabolcs* – egy vak és egy látó – dolgozik ott a hetvenes évekből való klubfotelek és az elmúlt évtizedek fejlesztéseit tükröző kísérleti eszközök között. Épp egy speciális plexikerettel („maszkkal”) ellátott, s így vakok számára használhatóvá tett érintőképernyős Android tableten mutatnak be nekem egy alkalmazást. E „modern pontírógép” jegyzeteléshez, böngészéshez, rádiózáshoz is használható. A csapat által fejlesztett felhasználói felületnek hála több ujjal, igen gyorsan tudnak vele dolgozni a gyakorlottabb felhasználók. A munka a szoftverfejlesztésnél messze nem ér véget: az osztály munkatársai tan-

folyamokat szerveznek, mindenben támogatják rendszereik felhasználóit.

A BraiLab egy európai színvonalú termék volt, mellyel forradalmi változás indult el: s ma a vakok oktatásának egyik legfontosabb eleme az informatika. Ennek a forradalomnak úttörő magyar műhelyében járhattam. Cikkem nem lehet teljes, hisz egyetlen csillebérci látogatás során nem tudtam minden munkatárssal, minden „harcostárssal” találkozni: csak egy pillanatképet láthattam összetett munkájukból.

(A cikk forrásául csillebérci beszélgetésünk – és Arató András *A BraiLab beszélő számítógépcs család című kandidátusi értekezése* szolgált.)

Képes Gábor

Területi szervezeteink

2013 május 14-én tisztújító közgyűlést tartott Baján a Bács-Kiskun megyei Területi Szervezet, melyen új elnökséget választott. Az elnök *Sályi Géza László* villamos üzemmérnök, a titkár *Ercsényiné Prikidánovics Anikó* közgazdász, alelnökök: *dr. Karasz László* a bajai kórház főorvosa és *Papp András Tibor* programozó matematikus lett.

Az elnökség tagjai új cselekvési programtervének lényegi elemeinek a következőket fogadták el:

- ♦ Neumann János Megyei Emlék Sorozat rendezvények a megye hét városában;
- ♦ A szervezet fokozatos kiépítése és taglétszám bővítése, Bács-Kiskun megye városainak, meghatározó kistérségeinek bevonásával;

- ♦ Aktívabb részvétel az ECDL és e-Önkormányzati képzések/ digitális aláírás modul/ terjesztésében;
- ♦ Aktív részvétel Neumann János Számítógép-tudományi Társaság szakmai munkájában;
- ♦ Térinformatikai és agrárinformatikai regionális fórumok szervezése, részvétel a zöld adatbázisok kialakításának programjában.

Június 6-án Baján lezajlott a Neumann János emlékeztetere tartott megyei rendezvénysorozatunk megnyitó előadása. A város nevében *Vizin Tamás* képviselő köszöntötte a megjelenteket, majd Neumann János életéről és munkásságáról, valamint a Területi Szervezet új programjáról tartott előadást a megyei elnök.

Az informatika és a gazdaság időszerű kérdéseiről *Ercsényiné Prikidánovics Anikó* tartott rövid értékelést.

A rendezvényen kis informatikatörténeti kiállítást is megtekinthettek a résztvevők.

Sályi Géza László
a Bács-Kiskun megyei Területi
Szervezet elnöke

Informatika-történeti Fórum Győzőről – jelen időben

Vannak olyan eltávozott szeretneink, akikről rendre jelen időben beszélünk. Mintha bármikor betoppnának, mintha hallanánk is néha a hangjukat. Nincs ebben semmi misztikum: olyan inspiráló egyéniségek határozzák meg a sorsunk, akiknek gesztusai, látásmódja a mi cselekedeteinkben, gondolatainkban, lelkiismeretünkben élnek tovább. *Kovács Győző* sokunk számára ilyen, a mi életünkben már mindig jelen idejű ember, amit a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum és az NJSZT közös konferenciája is példázott, melyet e beszámolóban igyekszem összefoglalni. (Cikkemben múlt időre váltok: ami megtörtént, megtörtént, ami elmúlt, az elmúlt – sajnos az elmúlás ellen nincsen gyógymód. De ha barátainak beszélek róla, azon kapom magam, hogy jelen időben szólok róla.)

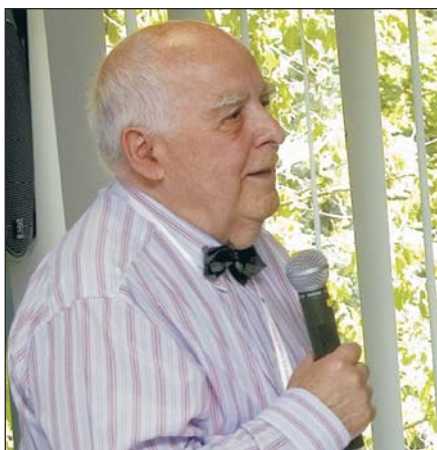
Május 29-én, szerda délelőtt zsúfolásig megtelt a múzeum konferenciaterme Győző családtagjaival, barátai, kollégáival, tanítványaival, no és a sajtó és a múzeumi szakma képviselőivel. Már csak Győzőt vártuk, folyamatosan kattogtatott fényképezőgépével és vitára, anekdotázásra, új projektek kitalálására mindig kész hozzászólásaival. Az ő színes egyéniségét most a visszaemlékezők sora és a délután lejátszott videófelvevételek próbálták megidézni, amennyire lehetett.

A megjelenteket az NJSZT nevében *Alföldi István* ügyvezető igazgató köszöntötte, Kovács Győző NJSZT-ben és a Társaság vezényletével létrehozott Informatika Történeti Kiállításában betöltött szerepét hangsúlyozva, míg házigazdaként *Krámlí Mihály*, a múzeum főigazgatója szól. Beszédében Győző a múzeummal és jogelődjével, az Országos Műszaki Múzeummal kialakult, önzetlen, segítőkész, tanácsadó kapcsolatát emelte ki. Felidézte egyik utolsó közös munkánkat, a Neumann János gyerekkori környezetéről szóló Egy Gényusz ifjúkora kiállítást, melynek Győző által írt tablósora most a szegedi Agorában, a Neumann életútjának szentelt teremben tekinthető meg.

A konferencia előadásait a levezető elnök, *Dömölki Bálint* fűzte össze. Be-

vezető gondolatként egy indiai tanmesét idézett egy elefántról, melyet hat ember próbál megismerni, de mind a hat csak más és más részletet érzékel belőle. Kovács Győző egyéniségéből is csak egy-egy részletet tudtunk megismerni: ki a kutatót, ki a szervezőt, ki a menedzsert, ki a népszerűsítőt, ki az oktatót, ki a prédikátort. E sort Dömölki – felesége üzenetét közvetítve – még eggyel toldotta meg, a gavallérral.

Az előadások sora az első hat Győzőt mutatta be, a családtagok visszaemlékezése pedig a magánember mindennapjaiból is felvillantott néhány részletet.

Elsőként *Kovács Ervin*, régi SZKI-s kolléga és barát kapott szót, a közös évtizedekre, a Számítástechnikai Koordinációs Intézetben töltött időszakra emlékezve elsősorban. Kiemelte, hogy *Náray Zsolt* milyen remek csapatot gyűjtött maga köré, hiszen Kovács Győző a rajongást, az ügy iránti elkötelezettséget és a sziporkázó kreativitást, míg *Németh Pál* a mérnökbe oltott jogász megközelítést, a következetességet, Kovács Ervin pedig – önjellemzése szerint – a paraszti józan ész és egy kis önironiát vitte az intézetbe, e tulajdonságokkal kiegészítve egymást. Beszéde végén az informatikatörténettel kapcsolatos vitáikra is utalt. „Te, Győző, mellettünk, cinikus és földhözragadt realisták mellett álmodozó költő is voltál” – mondta, az egykori vitákat úgy zárva, hogy már minden maradjon úgy, ahogy Győző megálmodta és elmesélte.

Persze az álmok és a mesék mögött nagyon is valódi életút állt. A követke-

ző előadó, *Dömölki Bálint* a hazai számítástechnika bölcsőjéig ment vissza. A kezdeti időszaknak Kovács Győző tevékeny részese, majd kutatója volt, melyet az általa feltárt levéltári dokumentumok is tanúsítanak. Az MTA levéltárából kímásolt mintegy ezeroldali anyagból válogatva tekintette át a hazai számítástechnika születését, melyet *Nemes Tihamér* munkássága, *Edeleányi László*, *Hatvány József* és *Tarján Rezső* 1953 decemberében, a börtönből (!) küldött levele, majd az MTA Elnökség 1954 januári keltezésű határozata jelez. Adatokban gazdag prezentációjából megismerhettük az MTA Kibernetikai Kutatócsoportjának megalakulását és működését, fiatal mérnökeket – köztük Kovács Győzőt – és az általuk szovjet tervek továbbfejlesztésével épített első magyar elektronikus számítógépet, az M-3-at.

Dömölki után *Obádovics Gyula* kapott szót. Az ő személyében egy Győzőnél idősebb kortárs emelkedett szólamra, jó hangulatú, spontán visszaemlékezéséből az Országos Vezetőképző Központban és az NJSZT első éveiben kialakult kapcsolatról tudhattunk meg részleteket, az 1960-as évek számítógépközpontjaiba, tudományos életébe nyerve ezzel betekintést. A 60-as évek aktív tudósainak nemzedéke után e sorok írója a 80-as évek gyermekeit képviselte. Bámulatosnak tartom, hogy Győző egy súlyos betegségből felépülve az 1983 és 1990 közötti időszakban milyen izgalmas népszerűsítő tevékenységet folytatott. Ez az időszak a házi számítógépek tömeges megjelenésével esett egy időre, s e folyamatra katalizálóan is hatott tevékenysége.

Az általa és *Könyves-Tóth Pál* által alapított és vezetett Mikroszámítógép Magazin Győző által írt vezércikkeiből kirajzolódik előttünk e korszak hiteles krónikája. A magazinban számos fontos kezdeményezést fogadtak be: ezek közül az egyik legérdekesebb a sakkszámítógépek és általában a számítógépes sakkozás képviselője, szövetségben *Lindner Lászlóval*. Fontos küldetése volt még a TV-BASIC távoktató tanfolyam és az otthoni számítógépes életet felpozícióba hozó Mikroklubok támogatása is. Én valóban a 80-as évek gyermeke vagyok (1986-ban egy ZX Spectrum számítógépen tanultam meg írni és BASIC nyelven programozni),

de abban a szerencsében volt részem, hogy láthattam Győzöt, hogy miként hatott a 2000-es évek gyermekeire. Felidéztem az ország sok városában szakmai vezetésével rendezett vándorkiállításainkat és a Neumann verseny zsűrijének munkáját is.

Havass Miklós a távoktatás témáját járta körül, külön kiemelve, hogy Győző volt az első, aki felvetette és szervezte a távtanulás lehetőségeit hazánkban, ő volt a Teleteaching (Távitanítás) szó megalkotója. Előadásából Győző nemzetközi példákból is merítő és részben nemzetközi konferenciák során képviselt távoktatási koncepcióját, valamint az elsősorban a SZÁMALK-nál kialakított számos projektjét is megismerhettük. Előadásában ő sem tudta megkerülni Győző informatikatörténeti előadói nagyságát: a magyar informatikatörténet legszenvedélyesebb és legkiemelkedőbb kapcsolatteremtőjeként és ismeretterjesztőjeként utalt rá.

A kávészünet után Győző fia, *Kovács Balázs* mesélt a családi életéről, melyet Győző vejének, *dr. Christoph Wildner-nek* angol nyelvű, rövid visszaemlékezése egészített ki. Az imádott szülőváros, Szekszárd képei, a gyerekekkel és unokákkal való kapcsolatot megörökítő, bensőséges fotók, az utazások képei váltogatták egymást. És persze Győző nem is lett volna Győző, ha sok kép nem úgy maradt volna fenn róla, hogy maga is fényképez éppen, például a saját 75. születési napját.

A nagyon tevékeny, folyton utazó, szervező, minden művészetre, minden baráti kapcsolatra nyitott szakember háterszágát ismerhettük meg, s meghatározó volt látni családját, akikbe saját kreativitását, nyitottságát, életörömet beoltotta. Megtiszteltetésnek vettük, hogy a konferenciára Győző özvegye, Kata is eljött: több mint fél évszázados szövetségük, házasságuk tette lehetővé Győző számára ezt a tevékeny életutat, és Kata a szellemi hagyaték feldolgozásában is fáradhatatlanul részt vett.

Takács Ágnes előadásából Győző utolsó két évtizedében kifejtett népszerűsítő munkájának egyik leghatásosabb részét, a Magyar Teleház Szövetséget ismerhettük meg, az esélyegyenlőség eszményei szerinti országos szintű, sőt, a határon túlra is nyúló építkezést, mely a számítógéphez való hozzáférést szolgálta.

Hajós Éva Szekszárdról utazott Budapestre, hogy az I. Béla Gimnázium igazgatójaként a Neumann versenyről és annak elődjéről, az 1984-től szervezett Garay versenyről meséljen, melyet az NJSZT képviseletében a Garay iskola egykori tanulója, Kovács Győző – míg a Garay Gimnázium képviseletében az akkori igazgató, *Zentai András* alapított. Már Hajós Éva vezetősége idején került át a verseny az I. Béla Gimnáziumba, és vette fel Neumann János nevét. A verseny – mint a Mi Újságban korábban megjelentett beszámolómból kiderült – idén is folytatódott, immár Győző nélkül, de az ő szellemében.

Muszka Dániel betegsége miatt videóüzenetben köszöntötte a jelenlévőket. Üzenete részben a szegedi informatikai múzeum születéséről, ebben kifejtett közös munkájukról szólt, de legalább ennyire sok évtizedes, igaz barátságukról is, mely a két családot is összekötötte. Most munkájuk eredményeként is, Szegeden találjuk az Informatika Történeti Kiállítást, de közös történetük a 60-as évek legelejére nyúlik vissza, amikor a Budapesti Ipari Vásáron együtt mutatkozhattak be a kibernetika első magyar képviselői, szegediek és budapestiek. Kapcsolatuk az M-3 számítógép Szegedre szállításával folytatódott, s egészen az informatikai örökségvédelem közös ügyéig ívelt.

Vértess János az életműdíjjal is elismert újságíróra emlékezett. Az általam is említett Mikroszámítógép Magazin-nal messze nem ért véget Győző újságírói pályája. Hatvanadik születésnapját a SZÁMALK-ban ünnepelte, s az erre szóló meghívóhoz mellékelte egy kétoldalas írást arról, (hátha valamelyik meghívott nem tudja), hogy ki is az a Kovács Győző. Az írás a maga nemében remekmű volt, s mivel akkor a kiadó még nem online, hanem egy papírujágban publikálta a híreket, Vértessék úgy döntöttek, hogy a cikket le is hozzák a VGA Monitorban: Kovács Győző köszönti a 60 éves Kovács Győzőt címmel. A születésnapra ebből az újságból vittek neki ajándékba 100 példányt. Győző nagy örömmel elkezdte osztogatni az újságot a számítástechnika ott jelenlévő többi prominens személyiségének: ezt nézzétek, fantasztikus ajándékot kaptam! Ezt követően Győző Vértess Jánosék munkatársa ma-

radt a lap megszűntéig, sőt tovább is, a Monitor megszűnése után cikkei, tudósításai a Prim Online-on jelentek meg.

Az előadások sorát Alföldi István zárta. 1997-től szövetségesek az NJSZT-ben. Győző nemzetközi kapcsolataival, előadásaival is segítette a Társaság munkáját, az NJSZT pedig támogatja Győzőt, az utazó nagykövet útjait. Fülektől New Yorkig – Novoszibirszken át volt Alföldi szellemes előadásának a címe, prezentációját pedig Győző Mi Újságba készített beszámolóiból vett idézetekkel színesítette. Utazni jó. Ha az ember közben valami hasznos munkát is tud végezni, akkor pedig különösen nagyon jó – volt Győző alapelve. S valóban, az olaszországi, erdélyi, kárpátaljai, vajdasági, sőt, ausztráliai és szibériai utakon is előadásokat tartott, Neumannról, a magyar informatikáról, s közben megannyi embert próbáló kalandba keveredett, melyekről aztán a Mi Újságban írt szórakoztató, tanulságos beszámolókat. Az utolsó, legnagyobb kaland Amerikába vezetett, ahol az NJSZT felkérésére Neumann relikviákat gyűjtött, melyek most a Jövő múltja kiállításon láthatók.

Győző merész és nagyon kíváncsi ember volt, szellemi bátorsága sok ajtót megnyitott előtte. Mindenkit egyenrangúnak tekintett, a tudást csodálta, de a tekintélyt önmagában nem. A konferencia délutánján – Dömölki Bálint válogatásában – olyan videórészleteket láthattunk, melyek sok epizódot felidéztek kedvelt témáiból, színtereiből, újra hallhattuk humoros megjegyzéseit, melyekért mindig hálás volt hallgatósága.

Boldogok vagyunk, mert Győző az atyai barátunk, így, jelen időben. A videófilmek vetítése alkalmat adott arra is, hogy interjúrészletekből újra láthassuk az ő rég eltávozott atyai barátait: *Klatsmányi Árpádtól Herman Goldstine-ig és Neumann Miklósig.*

Beszélgünk róluk jelen időben: hogy ne csak a jövőnek legyen múltja, de a múltnak is legyen jövője!

Képes Gábor

(A Kovács Győző emlékkonferencia előadásainak prezentációi megtekinthetők az NJSZT ITF honlapján. Jelen cikkem a prezentációk és Vértess János hírek.prim.hu oldalon írt nekrológia felhasználásával készült.)

„Egy marslakó lánya vagyok”

A Neumann János Számítógéptudományi Társaság meghívására az Informatika Történeti Kiállítás megnyitója alkalmából hazánkba látogatott Marina von Neumann Whitman, a híres gondolkodó lánya. Ennek apropóján kérdeztük arról, milyen is volt az élet Magyarországon legsikeresebb – elvándorolt – tudósainak körében.

– Milyen gyermekkorra volt? Az édesapja milyen szerepet vitt a felnevelésében?

– Boldog gyerekkorom volt. Persze bonyolult is: a szüleim elváltak, amikor egészen kicsi voltam. Kétévesen egy évet éltem Magyarországon a nagyszüleimnél, míg ők elrendezték a dolgaikat. Később mindketten újrَاهázasodtak, így nekem nem két szülőm volt, hanem négy, s nem egy családom, hanem kettő. A szüleim úgy egyeztek meg, hogy 12–13 éves koromig édesanyámmal élek, s édesapámnál töltöm a nyári szünetet. Utána pedig cseréltek: apámmal voltam évközben, s édesanyámmal a vakáció alatt. Összességében azt mondanám, jó gyerekkorom volt. Mindkét háztartásban rengeteg érdekes és okos ember fordult meg.

– Érdekes, hogy így állapodtak meg a szülei. Ezek szerint az édesapja akart akkor ön mellett lenni, amikor az intellektuális fejlődése igazán elindult?

– Részben. Mindkét szülőm részt vett a szellemi és az érzelmi nevelésben is. De persze az édesapámnak a szenvedélye volt az intellektuális élet. Édesanyám is nagyon okos nő volt, s nagy karriert futott be, de őt jobban lekötötték

az emberek és a köztük lévő interakciók, mint az apámat.

– Ön melyikőjükre ütött?

– Szerintem van bennem mindkét szülőmből – ami talán a legtöbb emberre igaz.

– Végül is a nagy matematikus lányaként közgazdász lett. Gondolt valaha matematikai karrierre?

– Egyáltalán nem, soha. Valószínűleg a matematikailag legkevésbé képzett közgazdászok közé tartozom. Ennek magyarázata egyébként éppen az, hogy édesapám az volt, aki. Amikor elkezdtem a Harvardra járni, felvettem egy matematikakurzust, s szépen le is vizsgáztam belőle, csillagos ötöst kaptam. Nem sokkal később összefutottam a folyosón a matematika tanszék vezetőjével, aki maga is híres matematikus volt, s aki apámmal is írt néhány közös cikket. Azt mondta: ezzel a jeggyel megvédtem a család becsületét. En meg arra gondoltam: te jó ég, vajon hova lenne a család becsülete, ha esetleg csak egy sima ötöst kaptam volna? Soha többé nem vettem fel matematikát, legalábbis kreditért nem. Volt, hogy belehallgattam kurzusokba és valamilyen szinten képeztem magam, olvastam könyveket. Ma persze egy közgazdászhallgató le se diplomázhatna ennyi matematikai kredittel.

– Megérti az édesapja tudományos cikkeit? Olvasta őket?

– Á, dehogy! Könnyen lehet, hogy még akkor sem érteném meg őket, ha az egyetem alatt végig matekot hallgattam volna. (Az USA-ban kevésbé erősen szakosodott az egyetemi képzés, könnyebb áthallgatni más szakra vagy karra – a szerk.) Apám cikkeinek megértése nagyon magas szintű és meglehetősen szakosodott matematikai ismereteket igényel.

– Mi a helyzet a játékelméleti írásai-val? Ezek nyilván közelebb állnak a szívéhez, hisz mégiscsak gazdasági döntésekről van ezekben szó.

– Édesapám fektette le a játékelmélet alapjait egy 1928-ban írt cikkében. Ám onnantól kezdve sokáig nem igazán foglalkozott a témakörrel. A negyvenes években összeállt Oskar Morgensternnel, s együtt írták meg a játékelmélet alapkönyvét, Játékelmélet és gazdasági

viselkedés címmel. Ez a könyv a második világháború idején készült, amikor édesapámat állandóan a világ különböző tájaira küldözgette az amerikai kormány, zaklatott időszak volt. Ám időről időre találkozott Morgensternnel reggelizni a klubban, és végül ezekből a találkozásokból született a könyv. Úgy érezték, hogy a klasszikus közgazdaságtan nem írja le jól az emberek viselkedését, s reálisabb képet szerettek volna felvázolni arról, mi is történik akkor, amikor emberek, cégek vagy épp kormányok döntéseket hoznak: a feleknek van egy elgondolásuk arról, hogy a másik hogyan fog eljárni, s ez is befolyásolja őket a stratégiájuk kialakításában.

Akkor tehát Neumann János, aki a matematika jó néhány ágát forradalmasította, az atombomba fejlesztésében is részt vett, s lényegében megalapozta a számítógépek mai működését, szinte hobbiból találta ki a játékelméletet, reggeliztetés közben.

– Olyan embernek tűnik, aki soha egy másodpercet nem pihent. Hogyan kapcsolódott ki?

– Bizonyos szempontból sosem pihent. Egy velem folytatott kínaisakk-játzsma – ez volt a kedvenc játékunk – vagy egy társasági esemény kellős közepén is járt az agya a munkáján. Ugyanakkor élvezte az embereket és a partikat, a szüleim híresei voltak a házi bulijaikról. De a legnagyobb parti közepén is előfordult, hogy egyszer csak felkelt és kiment a dolgozószobájába, mert eszébe jutott valami. Leírta a gondolatait, aztán visszajött.

– Érdekes, hogy folyamatosan ennyire kreatív tudott lenni. Hiába voltak olyan traumatikus élményei, mint az 1919-es kommunista hatalomátvétel, majd a fasiszálódó Németországba való menekülés, ezek nem hagytak rajta nyomot? Nem volt stresszes?

– Hát ezt azért nem mondanám, gyakran volt feszült. Kifelé vidám, gondtalan figura benyomását tette, de aki igazán ismerte, láthatta, hogy nagyon is komoly ember, s belül cinikus és pesszimista. Például attól tartott, hogy az emberiség nem éri meg az 1980-as éveket. Igaz, ezt a veszélyt annak idején a távoli jövőbe helyezte, hisz ő 1957-ben halt meg. Fe-

szült volt érzelmi viszonyaiban is. Fantasztikusan bánt az idegenekkel, de például mindkét feleségével nehézkesen mentek a dolgok. Nem volt nagy tehetősége az intim emberi kapcsolatokhoz.

– Ezt ön hogy élte meg?

– Hát, kamaszként néha nehéz volt alkalmazkodni a hirtelen váltásaihoz. Hozzá tartozik, hogy nemcsak ebben voltak mások: mindkét szülőm nagyon európai és ezen belül is nagyon kelet-európai volt. Szerették Amerikát, elkötelezett amerikaiak voltak, de mégiscsak magyarnak születtek, s végignézték, amint többször is szétesik az országuk. Ott volt az első világháború, a trianoni békeszerződés, a Horthy alatti időszak, a náciakkal kötött szövetség – s ők ezt mind végigélték. Ennek megfelelően pesszimisták voltak, s sosem bíztak igazán a jövőben. Ehhez képest én optimista amerikaiként cseperedtem fel, akinek eszébe sem jut megkérdőjelezni a saját jövőjét vagy az ország jövőjét. Ezt a fajta hitet először a szeptember 11-i terrortámadás ingatta meg az amerikaiakban, akkor oszlott szét az az illúzió, hogy az óceánokkal határolt ország kicsit védett a világtól.

– Követi a magyarországi eseményeket?

– Igen – már amennyire ezek az amerikai lapokban megjelennek. Nagy figyelemmel olvasok el minden cikket, ami Magyarországról szól. Tartom a kapcsolatot néhány távolabbi rokonnal is, egy részük szintén emigrált, más részük Magyarországon él.

– Van elképzelése arról, hogy édesapja hogyan látná Magyarországot mai helyzetét?

– Nehéz belehelyezkednem a személyiségébe. Annyit tudok, hogy az 1930-as években édesapám szilárd meggyőződése volt, hogy Európa tönkre fog menni, s csak az Újvilágban marad meg a civilizáció, a szabadság és a demokrácia. Ezért is telepítette át minden szakmai ambícióját és érzelmi kapcsolatát az Egyesült Államokba. Egyébként az amerikaiak általánosságban véve elismerik az oda emigrált magyar értelmiségiek teljesítményét, s alapvetően kedvelik a magyarokat. Ám a legtöbb amerikai gondban lenne, ha meg kellene egy térképen mutatnia, hol is van az ország és mi a fővárosa. Erős ez a fajta provincializmus. Igazán mélyen csak egy nagyon szűk kör követi a magyaror-

szági fejleményeket, ám ez az alapvetően értelmiségi közeg aggodalommal figyeli az eseményeket. Részben a nehéz gazdasági helyzet miatt, részben pedig az olyan politikai lépések – egyebek közt az új alkotmány – miatt, amelyek nagyobb hatalmat adnak a kormánynak és a végrehajtó hatalomnak, mint amennyit az amerikaiak jó szemmel néznek.

– Édesapját, négy másik nagy magyar származású tudóssal együtt, aki az atombombán dolgozott, marslakóként emlegették különleges szellemi képességei miatt. Sokan próbáltak rájönni, mi lehetett az akkori magyarországi környezetben, ami miatt csokorban termettek a zsenik. Ön mit gondol?

– Apámról már nagyon fiatal korában lehetett tudni, hogy kiemelkedő matematikai tehetség. Mire iskolába ment, ez már teljesen egyértelmű volt. A „marslakók” elnevezés, amely a memoáromnak is adta a címét (*Egy marslakó lánya – a szerk.*), onnan származik, hogy valaki épp ezt a kérdést tette fel egy társaságban. Erre valaki azt válaszolta: Ja, ők valóban nem is magyarok, hanem marslakók, s csak azért beszélnek magyarul, mert azt bitosan nem érti senki. Valóban sokan foglalkoztak már a kérdéssel, hogy mi vezetett oda, hogy egy ilyen kis országból ennyi zsidó származású ember tudott ekkora teljesítményt letenni az asztalra. Ám válasz még mindig nincs erre. Egy dolog azért szembeötlő: mind az öt „marslakó” három gimnázium egyikében végzett: a Mintagimnáziumban, a Budapesti Evangélikus Gimnáziumban vagy a Kemény Zsigmond Főreálban. És hát persze ott volt az a tényező is, hogy a két világháború között minden zsidó származású magyar érezhette az antiszemitizmus nyomását. Hogy ez segítette-fókuszálni az intellektusukat, azt senki sem tudja. A magyar iskolarendszer ma is híres, sok a világ színvonalú, kiemelkedő magyar tudós.

Ők voltak a marslakók: Neumann János, Szilárd Leó, Teller Ede, Kármán Tódor, Wigner Jenő [...], akiknek a szenvedélye volt a tudomány és a világ megismerése. [...]

Ezzel együtt részt vettek az atombomba – és az atomenergia más hasznosításának – a kidolgozásában, bár például Szilárd Leó ellenezte a bomba bevetését. [...]

– Mostanában jelentősen átalakul a magyar oktatási rendszer, s a felső-

oktatásban is egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a konkrét gyakorlati haszonnal járó képzések, mint amilyen a mérnök-képzés. Ugyanakkor a tudást csak a tudás kedvéért művelő képzések viszszaeszesorúlnak. Fontos volt az utóbbi az édesapjának?

– Az én apámnak a hobbija és szenvedélye volt a gondolkodás, őt ki-mondottan a tudás izgatta. Az éjszaka közepén is felkelt, hogy lejegyzetelje gondolatait. Rendelkezett a zseniknek azzal a képességével, hogy minden mást ki tudott zárni, ha foglalkoztatta valami. Ilyen szempontból igazi szórakozott professzor volt, előfordult, hogy elfelejtette, hol kell leszállnia a vonatról, mert annyira belemerült valamibe. Ami az oktatási rendszert illeti, hasonló folyamatok zajlanak az USA-ban is, kevés a pénz és nagy a nyomás, hogy gyakorlatias ismereteket szerezzenek a diákok, s el tudjanak helyezkedni. [...]

– Önéletrajzában többször említi, hogy édesapja árnyéka hatalmas volt. Miben határozta meg az életét, hogy ebben az árnyékban nőtt fel?

– Apám óriási hatással volt rám. Egyetlen gyermeke voltam, így az összes elvárása rám összpontosult. Ez nagy nyomás volt, még úgy is, hogy nagyon kedvesen csinálta. Aggódott például amiatt, hogy túl fiatalon házasodom meg, pedig kedvelte a vőlegényemet. Attól tartott, hogy a házasság elfojtja majd szellemi kiteljesedésemet. Ráadásul ekkoriban már rákos volt, haldoklott, így kétszeresen lelkiismeret-furdalást éreztem, amikor végül nekivágtam. Onnantól kezdve minden alkalommal, hogy úttörőnek bizonyultam valamiben vagy elismerést kaptam, szerettem volna elmondani neki: apa, nem azt csináltam, amit mondtál, de látod, nemcsak a férjem és a családom van meg, hanem szakmai sikereket is elértem. Nagyon vágytam rá, hogy azt mondhassam neki: ebben nem lett igazad.

Forrás: FN24, Dóra Melinda
Tünde

Az elnök embere

Marina von Neumann Whitman amerikai közgazdász, Neumann János ma 78 éves lánya, aki a University of Michigan és a Gerald R. Ford Közigazgatási Egyetem professzora, és Nixon amerikai elnök gazdasági tanácsadója is volt.

ECDL

Látássérültek hangzó szöveget leíró szolgáltatásának megszervezését határozta el a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) és az Óbudai Egyetem Neumann János Informatikai Karának Informatikai Rendszerek Intézetében működő ECDL vizsgaközpont. Az Óbudai Egyetemen 1998 óta rendszeresen képeznek és vizsgáztatnak látás- és hallássérült embereket azért, hogy az ECDL bizonyítvány megszerzésével számukra is esélyt biztosítsanak a munkaerő-piaci beilleszkedésre.

A most induló kísérleti projekt lényege, hogy látássérültek, akik már megszerezték a digitális írástudás európai tanúsítványát és legalább

középfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek, hangzó anyagokat írott szöveggé alakítanak. Első alkalommal az NJSZT Informatika-történeti Fóruma által a hazai informatika nagy öregjeivel *Arcképek a magyar informatika történetéből* sorozattal készített 16, egyenként egyórás videó-interjú leírására kerülhet sor.

A kísérleti projekt végrehajtását az NJSZT saját erőforrásaiból támogatja, sikere esetén pedig elkötelezett annak tovább vitelében.

Mivel leíró munkára sok területen van szükség – például valamennyi TV csatornán fontos lenne, ahogyan ez egyes országokban már elterjedt gyakorlat –, megfelelő szervezéssel és felkészítéssel az ECDL bizonyítvány sok látássérült embernek adhat rendszeres munkalehetőséget. Ezen kívül, a hangzó anyagok szöveges átírása a hallássérültek számára fontos tényezője lehet az információs akadálymentesítésnek.

A projekt előrehaladásáról és eredményéről folyamatosan beszámolunk lapunk olvasóinak.

NJSZT

Új lehetőségek az ECDL-lel

Huszonöt, hazánkban menedékjogot kapott afrikai és ázsiai menekült vehette át ECDL vagy ECDL Start bizonyítványát 2013. június 7-én.

A Migráns Segítség Egyesület (MigHelp) szervezésében és a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság támogatásával létrejött képzés és vizsgasorozat végeztével megtartott ünnepélyes díjátadó ceremónián beszédet mondott *Vadász Gaszton*, a MigHelp elnökségi tagja, *James Peter*, a MigHelp elnöke, és *Szedlmayer Bea*, az ECDL program menedzsere.

Szót kért több vizsgázó is, hogy örömet és köszönetét fejezze ki a lehetőségért, és reményének adjon hangot, hogy az ECDL bizonyítvány segítségével új munkalehetőségek birtokába juthat.

Az NJSZT és a MigHelp együttműködése során a bicskei befogadóállomáson létrejött ECDL vizsgaközpontban évente több tíz menekült szerezhet ingyenesen ECDL bizonyítványt az NJSZT támogatásának, és a MigHelp önkéntes tanárának, *Pusztai Attilának* köszönhetően. A

menekülttáboron kívüli oktatáshoz és vizsgához az Avicenna College nyújt ingyenes lehetőséget a menekültek számára. Az NJSZT ingyen végzi a vizsgaközpont működtetését és minőségbiztosítását, és térítésmentes vizsgakártyát biztosít a képzésen részt vevők számára. (szb)

Tallózó

Az alábbiakban Gerald Hütherrel, az egyik legismertebb német agykutatóval és neuropszichológussal készített interjúból idézünk. Ebben a professzor közérthetően elmagyarázza, mi történik a gyerekek agyában, amikor tévéznek vagy számítógépeznek.

– Professzor úr, Ön neurobiológusként azt kutatja, hogyan hat a média az emberi agy fejlődésére. Tudna nekünk egy gyerekeknek szóló jó tévéműsort vagy számítógépes játékot ajánlani?

– Nem, és ilyesfajta ajánlások nem is visznek minket előrebb. [...]

A másik, hogy nem is kell sokáig kesregélnie: nagyon gyorsan talál öt olyan tanulmányt, amely kimutatja, hogy állítólag milyen jó is a gyerekek számára a tévézés. További öt tanulmány azt fogja bizonyítani, hogy a televízió rossz. [...]

Néhány évvel ezelőtt mi neurobiológusok, még úgy gondoltuk, hogy a genetikai programok automatikusan létrehozzák az összes kapcsolatot az agyban. [...] Azonban már tudjuk, hogy hosszú távon csak olyan kapcsolatok jönnek létre a gyerekek agyában, amelyek a konkrét élet-világban is rendszeresen aktiválódnak. Amit nem használunk, az elszorad.

Az agyunkban lévő legfontosabb neuronális áramkörök kialakításához elsősorban arra van szükségük a gyerekeknek, hogy megtapasztalják saját testüket.

– Miért olyan meghatározóak a testi tapasztalatok?

– Csak az tudja kognitív képességeit kibontakoztatni, akiben kialakul a megfelelő testérzet. Már vannak olyan tanulmányok, melyek bizonyítják: azok az alsó tagozatos gyerekek, akik jók matekból, különösen jól tudnak egyensúlyozni is. [...] Amint egy gyerek a tévé előtt ül, nem érzi többé a testét. Nem mászik, nem ugrál, nem egyensúlyoz, sőt nem mászik fára sem – azaz nem a testének tanulásával tölti az időt.

– A gyerekeknek tehát lehetőleg minél többet kellene mozogniuk?

– [...] Az egyik legcsodálatosabb testtanulási gyakorlat az éneklés. [...] Ez a lehető legjobb finommotorikus gyakorlat és

ugyanakkor ez a feltétele minden későbbi, nagyon differenciált gondolkodásmódnak is. [...]

Ezen kívül a gyerekek valami csodálatos dolgot is megtapasztalnak: azt ugyanis, hogy nem tudunk félni, ha énekelünk. Ma már tudják a neurobiológusok, hogy a felszabadult agy éneklés közben nem képes félelemérzéseket mobilizálni. Ezért énekel az ember lefelé menet a pincébe. Nem azért, hogy eljessze az egereket.

– Hol csapódnak le az ilyen tapasztalatok, hol alakulnak ki a neuronális áramkörök?

– Az agyunk legbonyolultabb részén az úgynevezett prefrontális kortextben. Ez közvetlenül a homlok mögött található. Ott fejlődik ki az önmagunkról alkotott képünk. És ezzel együtt az a késztetésünk is, hogy a világ felé forduljunk, hogy cselekvéseket tervezzünk és elviseljünk a frusztrációkat.

Ennek korai gyermekkorban, körülbelül 6 éves korunkig kell kialakulnia. A mindezt felelős hálózatok azonban csak akkor fejlődhetnek ki, ha a gyerek megszerzi ezeket a tapasztalatokat. Ilyen élmények pedig akkor érik elsősorban, ha olyan dolgokkal foglalkozik, melyeket képes megérteni és alakítani is tud rajtuk. Ám ez ma egyre nehezebb.

– Mi az oka ennek?

– A gyerekek világa ugyanúgy megváltozott, mint a felnőtteké. Ma már nem vagyunk képesek felfogni, hogyan is működnek lényegében a hétköznapi használati tárgyaink. Régebben minden érthetőbb volt. A bicikli, a gőzgép, még az autó is. Egy gyerek szét tudta szerelni a vekkert, megvizsgálhatta a fogaskerekeket – és ezzel megfejtethette a mögötte lévő mechanizmust. Az információs társadalom korában a dolgok gyakran oly bonyolultak, hogy az okot és okozatot csak nehezen vagy egyáltalán nem tudjuk felfogni.

– Hogyan hat mindez a gyermek agyára?

– Az agyunk mindig ahhoz alkalmazkodik, amit lelkesedéssel teszünk. De most hirtelen beköszöntött ez az új korszak. Egyre nehezebb lesz megérteni az okokat és okozatokat. Például, hogy miért is mozog a nyíl a képernyőn jobbra, ha mozgatjuk az egeret. Az értelmi összefüggésnek ez a hiánya azt eredményezi, hogy a gyereket egyszer csak nem fogja érdekelni, [...] hogy a dolgokat a mögöttük rejlő értelem megragadása nélkül kell elfogadniuk.

[...] A legegyszerűbb példa erre: a tévékészülék esetében nem tudunk máson vál-

toztatni, mint a program kiválasztásán. Amikor először ültetünk kisgyereket a tévé elé, még beszélgetnek a készülékkel. [...] Ám néhány hetes tévézés után a legtöbben rezignáltan veszik tudomásul, hogy nem szólhatnak bele tevékenyen a dolgok alakításába és feladóják.

– Ez azonban fontos eleme a gyermek fejlődésének.

– Igen, és csak a saját tapasztalatai által fejlődik ki [...] Az ismerethorizontjukat bővítenő, a gyerekeknek az új élményeiket egy értelmi kontextusban kell elhelyezniük. Az agyunk ugyanis csak akkor tud megtanulni valamit, ha az új benyomást egy olyan, már meglévő mintához kapcsolhatja hozzá, amely a korábbi tapasztalatok által jön létre. Ez egy rendkívül kreatív folyamat.

A gyerek megpróbálja tehát az újat a régihez illeszteni. [...] Egy produktív nyugtalanság keletkezik, mindaddig, mígnem egyszer csak passzol az ingerminta. Akkor aztán a káosz az agyban harmóniává alakul át. Ez az a bizonyos aha-élmény.

És eközben aktivizálódik a jutalmazási rendszer. Az idegsejtek „boldogsághormonokat” bocsátanak ki. Minden apró, saját teljesítményként elért sikerélmény olyan boldogítóan hat, mintha egyszerre egy kis kokaint és heroint vettünk volna be. [...] Ezért jó volna, ha a gyerekek a beiskolázás előtt lehetőleg egyáltalán nem kerülnének kapcsolatba a tévékészülékkel vagy a computerrel.

– De hát egy könyv cselekményét is kétszen kapjuk. Az olvasás is passzív tevékenység.

– Ha egy gyerek olvas, akkor közben agytechnikailag rengeteg dolog történik. A betűket szavakká rakja össze. A szavak és mondatok képekké alakulnak át, fantáziavilágokká. Amit a gyerek agya elolvasott, az megjelenik lelki szemei előtt. Piroska megy az erdőbe. Itt egy gyerek sem a betűket látja. Ez hihetetlen fantázia-teljesítmény: feketéből és fehérből egy képet megalkotni. Ezzel szemben egy Harry Potter-film semmit sem ér. Mielőtt bekapcsolhatná az ember a fantáziáját, már ott is a következő kép. [...]

– Ön úgy gondolja, hogy a gyerekeknek feladatokra van szükségük?

Az agy számára a valódi kihívások, kalandok a döntőek. A nagybáccsival pecázni, házat építeni egy fára, vagy megmászni egy hegyet. A kalandok tettek mindnyájunkat erőssé. Ma már bizonyítani is tudják az idegtudósok ezt az összefügg-

gést: a gyerekeknek életük során lehetőleg minél több kihívással kell megbirkózniuk ahhoz, hogy az agyukban létrejöhessenek a legfontosabb hálózatok. A gyerekeknek tehát szükségük van egy olyan világra, amelyben az interaktivitásnak igen nagy szerep jut. Mégpedig a reális élet összefüggéseiben.

– *Később is ki tudják építeni a gyerekek az agyukban lévő neuronális hálókat?*

– Ha a kritikus periódus már elmúlt és a test szabályozásához szükséges fontos hálózatok csak gyéren alakultak ki, akkor a gyerek nem rendelkezik jó testérzéssel. Mindazonáltal az agy egész életünk során alakítható marad. Egy 8 vagy 10 éves gyerek is profitál utólag minden olyan tapasztalatból, melyet most szerez.

– *Feltéve, hogy 6 éves korban már kialakultak az agyban a fontos neuronális hálók: védve vannak ekkorra a gyerekek minden mediális veszélytől?*

– Nem feltétlenül. Mivel sok gyereket az a veszély fenyeget, hogy elvesznek a virtuális világokban.

– *A számítógépes játékokra gondol?*

– Igen, többek között. Mert akkor válik a dolog veszélyessé, ha a digitális médiát arra használják a gyerekek, hogy az alapvető szükségleteiket kielégítsék.

– *Kik a főleg veszélyeztetett gyerekek?*

– Nálunk az iskolások 40 százaléka szorongva megy iskolába. Elsősorban a fiúk azok, akik iskola után rögtön odaülnek a számítógépekhez. Legalább egy-két órányi lövöldözős játékokra van szükségük. A computer számukra a frusztráció leépítésének eszközeül szolgál. Azáltal, hogy helytállnak a virtuális világok kínálta kalandokban, szörnyeket mészárolnak le és győztesekké válnak, kiutat találnak tehetetlenségéből, a felhalmozódó agresszióból. [...]

– *Tehát ismét a jutalmazási rendszer lép akcióba.*

– Pontosan. Úgy, mintha a gyerekek egy csodálatos, új élettapasztalatra tettek volna szert. Ez a tapasztalat azonban egy olyan életvilágra vonatkozik, amely nem létezik a valóságban. Neurobiológiai nézve ez végzetes: a gyerek olyan élethelyzetekre edzi az agyát, amelyek csak a képernyőn fordulnak elő. A számítógépek ráadásul még az ellenőrizhetőség illúzióját is keltik.

Azonkívül sok srác játék közben már nem is érzékeli a testét. Nincs szükségük alvásra, nem reagálnak az éhség vagy szomjúság jelzéseire. Dél-Kelet-Ázsiában már be is következtek olyan esetek, amikor

a számítógép előtt ülve éhen haltak és kiszáradtak computerfüggő fiatalok.

– *Őn elsősorban fiúkról beszél. De mit csinálnak a lányok a számítógéppel?*

– Ők chatelnek. A lányok erősebben érzik a szükségét annak, hogy valahova tartozzanak és kapcsolatot építsenek ki. [...] Egy olyan barátnővel, akiben megbízhatok, nem kell minden öt percben dumcsiznom. Az, hogy a lányok annyit beszélnek, inkább annak a jele, hogy tulajdonképpen elbizonytalanodtak [...]

– *És a valóságos szociális kapcsolatok elsorvadnak?*

– Ennek szükségszerűen így kell lennie. Csak akkor tudnak egy másik emberrel való igazi kapcsolatot ápolni, ha együtt is vannak azzal. Minden más csak virtuális kapcsolat. Hisz a virtuális terekben az emberek nincsenek teljes mivoltukban jelen. Nincs illatuk, szaguk, a mozgásuk és egyéb megnyilvánulásaik nem életszerűek. A való életben történő találkozások sajátosságai a virtualitásban nem fordulnak elő. A chatelés során csupán írásban kommunikálnak.

– *Miről tudják felismerni a szülők, hogy a gyerekeiket beszippantotta a virtuális világ?*

– Ha egy gyerek inkább a computer előtt ül, ahelyett, hogy odakinn rohangálna és a többiekkel játszana, [...] Meg kell próbálni olyan, a reális világból jövő kihívásokat kínálni a gyerekeknek, melyeket a gyerek legyőzhet.

A szülőknek valami mást is el kell ültetniük az utódaik fejében. Néhányukon talán az segít, ha idősebb embereket tanítanak a számítógép és az internet használatára. Ezek a gyerekek aztán később el fognak tudni beszélgetni másokkal.

Azok a gyerekek viszont, akik computervilágokba merülnek el, túl gyorsan tanulják meg: ott minden úgy működik, hogy megnyomják a megfelelő gombot.

Viszont, ha a gyerekek részei egy élő közösségnek, akkor kevesebbet játszanak a számítógéppel, és igazi, egészséges személyiséggé válnak.

– *Tegyük fel, hogy egy ilyen személyiség alakul ki: mint minden fiatal, ez a gyerek is ki fogja próbálni a számítógépes játékokat és az internetet. A társaihoz hasonlóan ő is létre akar majd hozni egy chat-profilt. Milyen veszélyek adódnak ebből?*

– Az erős, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, kreatív gyerekek azok, akik az elektromos médiák bűvöletébe esnek. Náluk én nem látok veszélyt. Ők a

számítógépeket annak fogják tekinteni, amiknek lenniük is kellene: az agy hatékony használatát szolgáló nagyszerű segédeszközöknek. [...]

– *De mi történik egy tízéves gyerek agyában, amikor véletlenül egy pornográf vagy valamilyen szörnyű tartalmú oldalra téved? Nem éri eközben nagy sokk?*

– Nem feltétlenül. Attól függ, milyen a családi környezet. Ami nálunk, felnőtteknél a borzalmas brutalitás jele, az sok kis-kölyök számára úgy jelenik meg, mint az egymáshoz való közeledés sok lehetséges formája közül az egyik. A tapasztalata azt diktálja neki, hogy ezen a képernyőn mindenféle dolog megtörténhet.

Hol azt látja, hogy kergeti a róka a nyulat, hol izomagyú birkózók verik be egymás koponyáját ordító tömeg előtt.

– *De mi történik azokkal a gyerekekkel, akik még alig szereztek tapasztalatot a passzív médiával?*

– A gyerek agya meg fogja próbálni ezt az új képet, akármilyen zavaró is az, már meglévőhöz illeszteni, hogy megértse azt. Nagyon fontos, hogy a szülők akkor világosan elmagyarázzák: Ha valaki ezt tenné veled a valóságban, akkor az borzasztóan fájna neked.

– *A gyerekeknek tehát nemcsak olyan feladatokra van szükségük, amelyek a fejlődésüket segítik, hanem olyan emberekre is, akik vezetik őket.*

– Igen, sürgősen olyan példaképekre van szükségük. Akkor romlik el mindig a dolog, ha a gyerekek nem tudják képességeiket kibontakoztatni.

Amíg lesz elég szülő, aki nem érti meg, hogy a gyerekeinek olyan szükségletei vannak, melyeket a reális világban tudnak kielégíteni, addig növekszik a kínálat a digitális médiából.

Érdemes elgondolkodni azon, mi lesz abból a társadalomból, melynek gyerekei elbúcsúznak a reális világtól. [...]

– *Őn tudja ezt igazolni neurológiailag?*

– Már rendelkezésünkre állnak olyan tanulmányok, melyek bizonyítják: sehol másutt nem tanul az ember olyan jól kézügyességet, mint egy billentyűzet kezelésakor. Így az utóbbi tíz évben sokkal nagyobb lett a fiatalok agyának az a régiója, amely a hüvelykujjat irányítja.

Ma már csak az a kérdés, hogy a jövő társadalmában fontos-e az, hogy az ember a hüvelykujját a lehető leggyorsabban mozgatni tudja.

Forrás: internet,
Fordította: Nemes Gáspár

Épületünk története

Régi pesti házak üzenete

Ki tudja, hányszor jártam már az NJSZT Báthori utcai székhelyén, illetve a Hold utcai irodában – kezdetben rendezvényeken, majd később főként oktatási-informatikai programok szervezése kapcsán. Bevallom, tennivalóimat intézván sohasem vettem pillantást a magas épületekre. Csak nemrégiben tudtam meg, hogy a Hold utca – Báthori utca – Vadász utcai épülettömböt ükapám, *Diescher József* építész-mérnök tervezte 1872-ben. Az ő munkásságának megismerésére ugyanis az elmúlt hónapokban levéltári kutatásokat végeztem, amelynek első eredménye wikipédiás szócik-

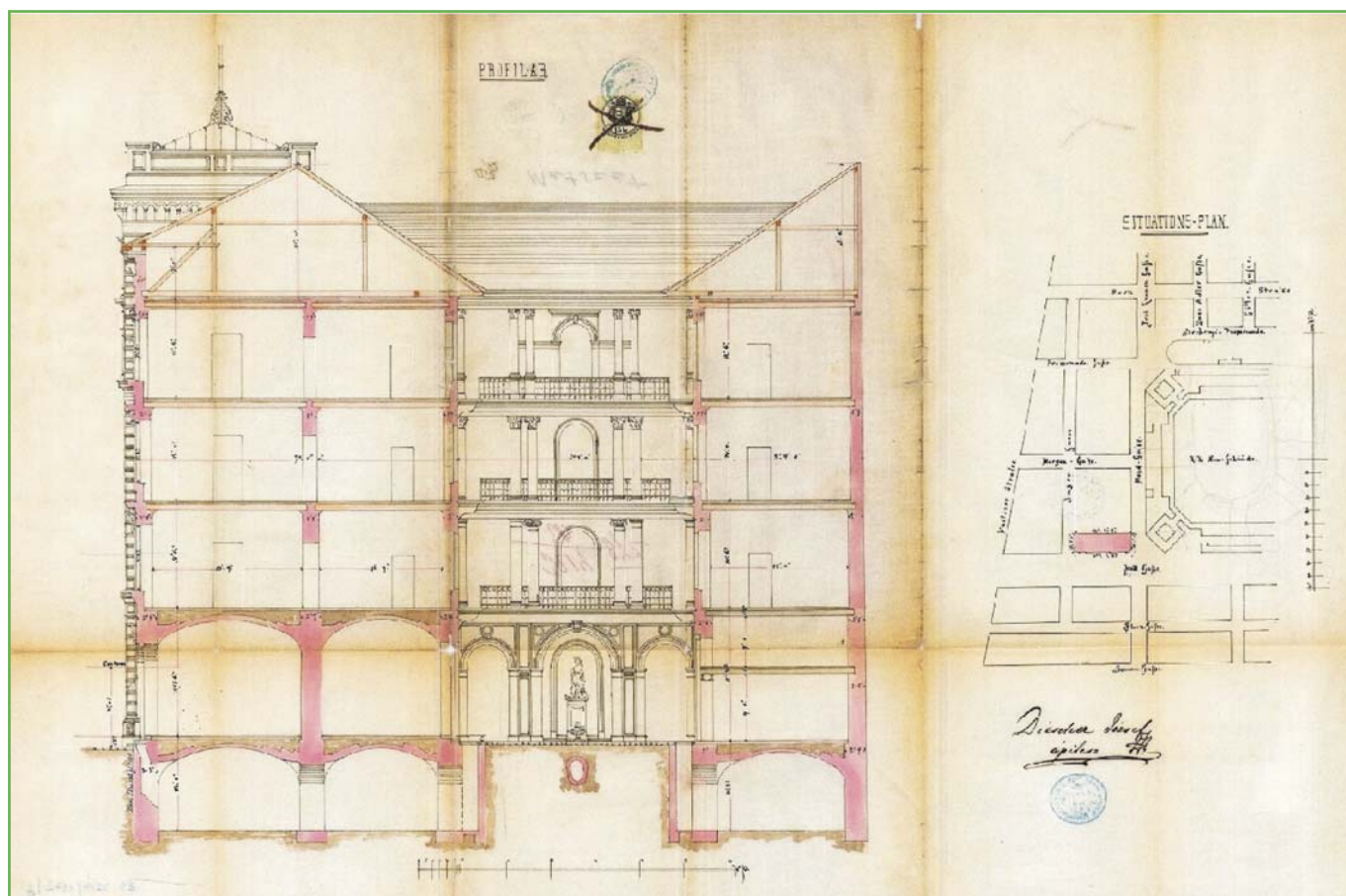
kének elkészítése volt. A régi, megsárgult, cirkalmas betűkkel, kézzel írott dokumentumok kutatótermi böngészése után örömmel fedeztem fel, hogy – hála az EU által finanszírozott EKOP-1.2.8 projektnek – a levéltár számos anyaga digitalizálásra került és a Budapest Főváros Levéltára portálon elérhető, így akár otthonról, kényelmesen böngészhető. (A rajzok megtekintéséhez a speciális, magyar fejlesztésű AAGISView képnézegető szoftvert kell letölteni.)

Az elektronikus adatbázisban a polgári- és büntetőperes iratoktól kezdve a lakcímnnyilvántartásokon és végrendeleteken, hagyatéki ügyeken át fellelhetők „Buda és Pest szabad királyi város Építő Bizottmányának tervei”, tehát azok a régi tervrajzok, amelyek alapján annak idején a város döntött egy-egy épület felépítéséről vagy átalakításáról. Név szerinti kereséssel találtam meg a többszáz Diescher terv között a lipótvárosi Báthori utca – Hold utca tömbje épületének tervrajzait. A Báthori utcát abban az időben Gyapjú utcának hívták, a háromemeletes ház metszeti rajzán a helyszínrajz jól látható. Az építési enge-

délyt 1872-ben két házra, a Hold utca Vadász utcáig terjedő épületére adták ki 3214/1872 szám alatt. Az építtető, a terv megrendelője *gróf Tisza Lajos* közlekedési miniszter volt, az építési engedélyért a házakra 316 forint illetéket kellett fizetni.

Am valamilyen okból a tervek alapján csak az egyik ház készülhet el, éppen a Báthori utcai sarok. A módosított terv engedélyezéséért *Diescher József* építész 1873. április 2-án levélben fordult a „Tekintetes Városi Tanácshoz” Öexcellenciája *Tisza Lajos* m. kir. közlekedési miniszter úr megbízásából. Kéri a tervek mielőbbi jóváhagyását, tekintettel „az idő előrehaladottságára”, továbbá a be nem építendő telekre befizetett illeték, 158 forint kiutalványozását.

A tanácsülés rekord idő alatt, már 1873. április 7-én dönt a terv módosításának elfogadásáról, XXXVII. számú jegyzőkönyvével. „Az építési szabályok szempontjából az újabban bemutatott tervek ellen kifogás nem forogván, azok alapján a házépítési engedély *Diescher József* építési kezessége és a m. é. 39737 szám alatt kiadott engedélyben a kitévésekre és a

kiszökellésekre s kikötött feltételek fenntartására, s a jóváhagyott tervek hatályon kívüli helyezése mellett kiadható.” Az iromány külzetén utólag ráírt megjegyzések is vannak egyrészt a díjra, ami „nem fizetendő, mert le van már fizetve”, másrészt a telek felmérésére vonatkozóan: „az utcai és szomszéd vonalak, úgymint a talaj magassága kitűzendő.” – szignálja Lohr József kirendelt építési felügyelő.

A ház ezt követően épült fel, a kor technikájának megfelelő színvonalon. Vélhetően a kivitelező is Diescher cége volt, hiszen népszerű építésként számos híres épület (az MTA palotája, a mai húszezer forintos hátán látható régi képviselőház, a Közvágóhíd, a pesti alsó dunai körakpart stb.) megépítésében is bizonyított. A közlekedési miniszter új házát táviró vezetékkel is felszerelték, amely a haladó gondolkodást dicséri, egyúttal a gyors információszerezés és -továrbítás igényét jelzi. Mindez már a hagyatéki leltárból derül ki, mert 1874. szeptember 28-án, 63 évesen Diescher váratlanul meghal. Rengeteg kifizetetlen számla marad utána, ugyanis halála után az építési költségeket a megrendelők nem fizetik ki a családnak. Többek közt maga gróf Tisza Lajos is tartozik igen jelentős összeggel, 50 ezer forinttal, ugyanígy a szerviták is templomuk átépítéséért 50 ezer forinttal. Kifizetetlenek maradnak tehát az alvállalkozói lakatos-, ács- és asztalosmunkák, sőt az új, Tisza-féle házban a táviróvezeték szerelési munkadíja is.

A haláleset után özv. Diescher Józsefné („úgyis, mint gyermekeim természetes és törvényes gyámja”) szép, kézzel írott kérvénnyel fordul a Fővárosi Tanácshoz az üzlet folytatása miatt, nehogy az adósok „a szomorú eseményt ürügyül használják” fizetési kö-

telezettségeik elodázására. A család ekkor a Duna parti, saját tervezésű házában lakik (ma: Széchenyi rakpart 8., a Commerzbank épülete). A gyerekek javarészt felnőttek, három kiskorú gyermek marad. Elhúzódó polgári perek is indulnak a tartozások kifizetéséért, a család megélhetésének biztosítására. A közjegyzői okiratok között az özvegy és nagykorú gyermekei által tett hiteles nyilatkozatokat is találunk, miszerint mindannyian hozzájárulnak ahhoz, hogy gróf Tisza Lajos 50 ezer Ft-os, 1875. január 1-én esedékes tartozását a kiskorú örökösök (Geyza, Iréne, Josef) igényeinek biztosítására a fővárosi Gyámhatóság pénztárába befizesse. Ez valószínűleg meg is történik, a pénzre nagy szükség van, mivel Diescherné is meghal 1875-ben.

A levéltári vagy internetes böngészés időigényes, de igen érdekes, izgalmas, múltba tekintő foglalatosság. Akár családi, akár építészeti adatokra vagyunk kíváncsiak, érdemes felkeresnünk Budapest Főváros Levéltárának honlapját. (lásd cikkünk végén)

A személyes, kutatótermi munkához e-mailben is be lehet iratkozni, de az adatok jelentős része otthonról is kereshető. A honlap felső sorának Adatbázisok fülére kattintva legördülő menü jelenik meg, itt a LEAR adatbázist érdemes választani. A tájékoztató anyag megjele-

nése után akár a Központi kereső, akár a Magyar Levéltári Portál Összesített adatbázis kereső címszavát is behívhatjuk, beírva a keresendő szót, személynevet stb., pipákkal bejelölve, esetleg leszűkítve a keresést. (Érdekességgként említem, hogy a Neumann családból dr. Margittai Neumann Miksa vezérigazgató anyagai is fellelhetők, de még nem digitális formában.) Aki pedig családfakutatót végezne, felkeresheti a mormonok által a világra kiterjedő FamilySearch adatbázist (<https://familysearch.org/>), ahol anyakönyvi adatokat, keresztleveleket stb. találhat a 17. század végétől, bár hiányos és pontatlan, olykor elírt magyar vezetéknevű megjelenéssel.

Kőrösné dr. Mikis Márta

(A Fővárosi Levéltár elérhető:

<http://bfl.archivportal.hu>)

Lapzárta után
érkezett!

RoboCup világbajnokság:
Világbajnok a LegoRockers csapat!!!

Az Eindhovenben megrendezett RoboCup világbajnokság Junior kategóriájában a menekítő liga SuperTeam versenyében a LegoRockers csapat a szlovéniai SERŠ csapattal együttműködve 1. helyezést ért el.

A csongrádi csapat tagjai Bálint Karola, Gilicze Kristóf, és Sebők Attila,
a felkészítésben, szervezésben segítő tanáraik Giliczéné László Kókai Mária és Gilicze Tamás.

Giliczéné László Kókai Mária

(További részletekről következő lapszámunkban számolunk be.)

Nyár van, nyár...

Weöres Sándor: Álmodozás

Szántottam, szántottam hét tüzes sárkánnyal,
hej, végig bevettem csupa gyöngyvirággal.
Szántottam, szántottam, szép gyémánt ekével,
hej, végig bevettem sűrű könnyeimmel.
Száz nyíló rózsáról az erdőn álmodtam,
hej, többet nem aludtam, félig ébren voltam,
hajnalban fölkeltem, kakukkszót számoltam,
hej, visznek esküvőre kedves galambommal.

Petőfi Sándor: Augusztus 5-én

„Itt a gyűrű, itt a gyűrű,
Itt van végre ujjamon!
Itt van ajka, itt van ajka,
Itt van végre ajkamon.

Oh, mily édes, oh, mi édes
A csók piros ajakán!
A kerek világnak minden
Édessége itt van tán.

Csókolj, csókolj... senki sem lát...
Szíjjad, szíjjad ajkamat!
S ha látnak is? Jegyeseknek
Csókolózni már szabad...”

Csoóri Sándor: A naplopó

Lent a parton alatt
láttam meg Bertalant,
a nagy fűben hevert,
napraforgót szemelt.
Ropogtatta, köpte
s leste: a héj röpte
milyen pályát ír le
nagy lustán a vízbe...

Gárdonyi Géza: Éjjel a Tiszán

Feljött a hold a Tiszára,
Csend borul a füre, fára.
Szeged alatt a szigetenél
áll egy ócska halász-bárka.

Holdvilágnál fenn a bárkán
halászegény ül magában:
ül magában s furulyát;
furulyát az éjszakában.

A Tiszára a sötétség
gyászfátyolként terül hosszan:
gyászfátyolon a csillagok
csillogdálnak gyémántosan. [...]

Juhász Gyula: Augusztus

„Sötét szemem az éjbe réved,
Köszöntelek, dús álmú élet!
Ott künn a rózsák násza van ma:
Az örök vágnak diadalma!...”

Kosztolányi Dezső: Ilona

Lenge lány,
aki szó,
holdvilág
mosolya:
ezt mondja
a neved,
Ilona,
Ilona...”

József Attila: Csendes kévébe...

Csendes, kévébe kötött reggel
zsömle-zizegésű világ,
porhanyó falucska, mondd el
a lány kenyér dalát.

Ím, a könnyű szél elősurran,
tereget szép búzamezőt
tovaringatja lágy fodorban
a zümmögő időt.

Kosztolányi Dezső: Napraforgó

A napraforgó, mint az örült
röpül a pusztán egymaga,
a tébolyító napsugárban
kibomlik csenevész haja.
Bolond lotyó - fejére kapja
a sárga szoknyáját s szalad,
szerelmese volt már a kóró,
a pipacs és az iszalag,
elhagyta mind, most sír magában,
rí, és a szörnyű napra néz,
a napra, úri kedvesére,
ki részeg s izzik, mint a réz.

Aztán eszelősen, bután
rohan a gyorsvonal után.

Szabó Lőrinc: Tóparton

Rigós erdőben bujdosó nap,
itt a tó, fekszem csöndesen,
a part ring, mintha vinne csónak,
a kék vizet nézegetem,

és most közről még a fű is,
bármily kicsi és egyszerű is,
éppoly gyönyörű, mint a tónak
vizéből visszakacagó nap.

Radnóti Miklós: Július

Düh csikarja fenn a felhőt,
fintorog.
Nedves hajjal futkároznak
mezétlábas záporok.
Elfáradnak, földbe búnak,
este lett.

Tisztatestű hőség ül a
fényesarcú fák felett.

A lyukkártyától az információs társadalomig

tudományos konferencia az Informatika Történeti Kiállítás szakmai megnyitóján (Szeged, 2013. június 25.)

A kiállítás előcsarnoka

A konferenciát *Friedler Ferenc*, az NJSZT elnöke nyitotta meg

Marina von Neumann Whitman, a „marslakó lánya”

Genius Loci: a XX. századot Budapesten csinálták – *Króó Norbert*, az MTA elnöki tanácsadója

Kutor László az NJSZT készülő informatika-történeti adattárházát ismertette

A konferencia előadói

Z. Karvalics László az informatika-történet tárgyi, szellemi és társadalmi metszéspontjairól beszélt

Veres Zsolt az IBM hazai és nemzetközi innovációit mutatta be

Kerekasztal-beszélgetés az IT eszközök fejlődésének hatásáról – *Barcza György*, *Sarkadi-Szabó Kornél*, *Szalay-Berzeviczy Attila*. Moderátor: *Alföldi Zoltán*

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság Hírlevele

Elnök: Dr. Friedler Ferenc
Felelős szerkesztő: Alföldi István
Szerkesztő: Szedlmayer Bea

NJSZT titkárság

1054 Budapest, Báthori utca 16.
Tel.: (1) 472-2710, (1) 472-2720
fax: (1) 472-2739
e-mail: ecd1@njszt.hu
Nyomda: Reprográf Kft.

Lapunk havonta 2100 példányban jelenik meg. Egyéni és jogi tagjainkon (cégek, vállalatok, intézmények) keresz-

tül a szakma csaknem minden képviselőjéhez eljut, és naprakész információkat nyújt a Társaság, valamint a szakterület aktuális eseményeiről, újdonságairól.

Hírlevelünkben továbbra is közzéteszünk hirdetéseket, felhívásokat. Ezekkel kapcsolatban kérjük, forduljon titkárságunkhoz.

Következő lapzárta: 2013. augusztus 23.